

בעזרת נותן התורה ית"ש

אהל עקיבא

דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבנו הגדול
רבי עקיבא איגר זצוק"ל
ובהליכותיו בקודש

[להבטיח שלא תפסיד שום גליון - תשלח אי-מייל ל: rebbiakivaager@gmail.com] או
תחייג ל - 0733474440 ותשאיר את כתובת האי-מייל שלך בתא קולי.

גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

דרוש וחידוש דרבי עקיבא
משא ומתן בדברי רבנו ז"ל בעומק הסוגיות

בענין מתי שחז"ל עקרו מ"ע בשוא"ת אם עבר
ועשהו אם נחשב שקיים מצוה מיהת מה"ת או
לאו כלום עביד

בלי עיון כה"צ בעומק הסוגיות היה נראה שהצדדים בשאלה גדולה זו הנם האם
חז"ל היה בכוחן לבטל המצוה כליל - וגדול כח חכמים לעשות דבר כזה - והתוקע
בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת לא עביד מצוה כלל ואדרבה עוד יש בידו
חטא ועון שעבר על גזרת חכמים, או דילמא י"ל שחז"ל לא בטלו את המצוה אלא
אסרו לקיימה כדינה בכל ימות השנה והאדם הוי מעין אנוס שאינו יכול קיים המצוה
מחמת שחז"ל אסרוהו עליו משום חשש שמא יעבירונו וכדו' אבל אם עבר ועשה את
המצוה יש לומר שמצוה מדאורייתא אכן יש בידו.

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק'
- גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

והנה המג"א [סי' שמג סק"ג] כתב בכוונת תוס' [שהק' בפסחים] פ"ח א' ד"ה שההקשו איך מותר ליתן בשר הפסח לקטן - הא אסור להאכיל לו בידים דבר האסור, והוא אינו יכול להמנות על הקרבן פסח - דקטן אינו נמנה על קרבן פסח - וממילא הבשר אסור לו דהוי שלא למנויו] דבמקום חינוך מצוה שרי ליתן לקטן כמו דמחנכין קטן בתקיעת שופר בשבת, [ז"ל המג"א שם: וכתב עוד ר"ו דכל דבר שהוא משום מצוה ספינן ליה בידים כגון שמחנכים אותו לתקוע בשבת, וכ"כ הג"א בר"ה, וכ"כ התו' בפסחים דף פ"ח דמותר להאכיל פסח לקטן אע"פ שלא נמנה עליו כיון שהוא חינוך מצוה כו'] ולענ"ד אינו מהדרומה [שהמג"א מדמה חינוך קטן לתקיעת שופר בשבת להאכלת בשר פסח לקטן - שניהם מותרים משום דאיכא חינוך מצוה - ורבנו זצ"ל חולק על דימוי זה - ואע"פ שלפי דברי רבנו זצ"ל [מיד כאן בסמוך] תקיעת שופר הוי יותר קל משום דמצוה מה"ת איכא שעומדת על מקומה גם אחרי איסור מדרבנן, מל"מ מדברי המג"א משמע שלמד ששניהם מאותו טעם, ולפי המג"א יהא מותר להאכילו איסור [מתי שיש קצת מצוה אע"פ שהדבר אסור מה"ת ואין בו מצוה כלל] וע"ז משיג רבנו זצ"ל שלא יתכן כמש"ו] - דהתם תקיעת שופר בשבת הוי דרבנן [כלומר תקיעה בשבת הוי רק איסור מדרבנן משום שמא יעבירונו], אבל שלא למנויו [בקרבן פסח] דמדאורייתא אסור להקטן - מה מהני בזה חינוך מצוה להתיר איסור דאורייתא, וגם בשופר איכא חינוך מצוה דבתקיעתו מקיים מצוה דשופר, דגם גדול שתוקע בשבת קיים מצות שופר דזמנו גם בשבת אלא דעבר על שבות דשבת, אבל אכילה שלא

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

למנוייו ליכא מצוה כלל דמצות עשה דאכילת בשר
ליכא בשלא למנוייו וכו':

הנה דרך הלוכו מבאר לנו רבנו הגדול זצוק"ל שאף לאחר שגזרו על תקיעת שופר בר"ה שחל להיות בשבת משום גזרה שמא יעבירונו - מכל מקום המצוה דאורייתא במקומה עומדת ואפילו גדול שתקע בשבת על אף שעבר על איסור דרבנן מכ"מ קיים המצוה דאורייתא של תקיעת שופר דזמנו בשבת כמו שהיה קודם הגזרה.

והנה לא מצאתי אחד מרבתינו שאפשר ללמוד מדבריו בפ"י שחולק על דברי רבנו אלה, אבל מסברא תמיד לא התיישבו טוב בלבי, שאחרי שחכמים אסרו לתקוע ויש בידם הכח לעשות כן, שהתורה נתנה להם כוח זה, א"כ אין הקב"ה רוצה בתקיעה בשבת שהוא נגד גזרת חכמים וממילא נגד התורה. [ואולי יש מקום לדון מצד מצוה הבאה בעבירה, את"ל שיתכן בזמן שאין עבירה בגוף החפץ וכמו שדנו בהמוציא מצה מרשות לרשות ואכלו וקצרונו כאן]

ובינותי בספרים ומצאתי קושיא מעין זו בספרו של נו"נ של רבנו זצ"ל "התעוררות תשובה" [או"ח חלק א' סימן קפ"ז ד"ה הרי"ף סבר] שכותב -

והנה מי שתוקע בשבת - כיון שהקב"ה צונו לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך, ומחויבים אנו לשמוע דבריהם מאותו פסוק או מציווי ושמרתם את משמרת, וכדאיתא ברמב"ן פ' ואתחנן על פסוק לא תוסיפו - שהוא מורה כל גזירות דרבנן דאורייתא היא, או דילפינן משאל אביך, אם כן אסור מן התורה, שצונו לשמוע לדברי חכמים שאסרו לתקוע בשופר בשבת, והתוקע עובר עבירה ולא מצוה כי הפה קדוש צוה על כך לתקוע הוא צוה לשמוע לחכמים שלא לתקוע [הסגנון "הפה קודש שהתיר הוא שאסר" כלפי שמיא ית"ש - לקוח מלשון הט"ז או"ח תרס"ח סק"א] וברך ברכות לבטלה וחייב לברך ביום שני שהחיינו כי לא קיים מצוה וכו'.

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

הנה היה כ"כ ברור לו לנכדו של רבנו זצ"ל [בנו של הכתב סופר זצ"ל, וקצת צ"ע שלא הדר פני זקנו אפילו בזכירה בעלמא, ואולי לא היו נפוצים הספרים אף בין משפחת רבנו זצ"ל בימים ההם] שלא קיים שום מצוה - דאע"פ דס"ל שלא מברכין על תקיעת שופר שהחיינו ביום שני - שכבר ברוך ביום ראשון מכ"מ אם יום ראשון דריש שתא חל להיות בשבת ותקע וברך שהחיינו כיון דלאו כלום עביד מברך שהחיינו למחר ביו"ט שני] - וסברתו מעין מש"כ שאין בזה שום מצוה אלא רק עבירה. כך היה נראה מסברא גרידא לולי דברי רבנו הגדול זצוק"ל בדו"ח בחגיגה הנ"ל.

והצעתי לפני כמה חכמים מה שיש להביא ראיה חזקה מאד - לכאורה - לדעת רבנו זצ"ל ממשנה מפורשת בסוכה [מ"א ב'] בשם רבי יוסי שאם שכח והוציא הלולב ביו"ט שחל להיות בשבת - הוא פטור משום שהוא טרוד בדבר מצוה, ואילו אין שום קיום מצוה לא מדרבנן ולא מדאורייתא מתי שחז"ל בטלו מצוות אלו מאותו טעם דשמא יעבירונו - וכדברי בעל ההתעוררות תשובה - איזה דבר מצוה איכא כאן - הרי אין שום מצוה ביום זה כלל. ועוד יותר שאיכא מא"ד בפסחים [ע"ב א'] שהטועה בדבר מצוה עדיין חייב חטאת ורק אם טעה בדבר מצוה ועשה מצוה נתמעט מחיוב חטאת. וכי איזה מצוה יש כאן ביום הזה אם לא כדברי רבנו זצ"ל שגם אחרי שחז"ל אסרו לקיים מצוות הללו מכ"מ המצוה דאורייתא על כנה עומדת. ולכאורה ראיה אלימתא היא. אלא שאחד מהחכמים השיבני לעיין בהג' מצפה איתן על הגמ' הנ"ל בסוכה שיוצא מדבריו שי"ל דרבי יוסי איירי בזמן המקדש מקמיה גזירה דרבה ולפ"ז כמובן שאין כל ראיה. ועיין היטב בכ"ז.

הלכה כרבי עקיבא

משא ומתן בדברי רבנו ז"ל בהלכה ובאגדה

בענין זה שהתורה נקראת בשם "פנינים"

כתבנו בגליון הראשון בשם הגר"ש היימאן זצ"ל ווארט אשר מתוכו אנחנו למדים גודל הערכת גאון זה ז"ל לתורת רבנו זצ"ל [ואני זוכר ששמעתי בצעירותי שהגאון הנ"ל שאל בחביבות רבה את הגאון רבי שמואל איינשטיין ז"ל ר"מ בישיבה קטנה דפוניבז' שעסק הרבה בהוצאה לאור של תורת רבנו זצ"ל - האם בזמן שהוא עבד על הכתבים "האם באמת

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

נגעת בהם ! ?"] וזכינו שיש מסורת ממנו על ווארט נפלא בשמיה דרבנו זצ"ל על זה שהתורה מכונה בכינוי "פנינים" [והוא אחד מע' שמות שהתורה נקראת - שיש לנו ע"ז מחברת שלמה - יעזרנו ד' להוציאה לאור] כמ"ש 'יקרה היא מפנינים וכו' [משלי ג', ט"ו], [ואנחנו פרשנו במחברת הנ"ל שכמו הפנינה שיש לה יופי וגם ערך רב אף בזמן שהיא לבדה בלי "ידידים" לידה, מכל מקום משתמשים בו בעיקר לשזירה על חוט לעשות תכשיט יותר יקר כשרשרת כ"ב, כן כל דבר ודבר מהתורה יש לה ערך רב לבדה, ואפילו מילה אחת או אות אחת יש לה קדושה רבה ושכרה עמה כמ"ש הגר"א ז"ל בשנות אליהו ריש מס' פאה שכל מילה ומילה מהתורה יש לה מצוה וקבול שחר] מכל מקום מתי שהיא שזורה ומחוברת לעוד דברי תורה שמתבארים זה בזה ומשלימים זה את זה הרי היופי והנוי היא בדרגה אחרת לגמרי - ודו"ק, ועיי' לקמן במדור "וכתב רבי עקיבא" והנה הדברים

וצריך להבין הדמיון של תורה לפנינים. ויש לפרש שהפסוק רוצה לרמוז על מדה וענין מסויים שמשותפים בו התורה והפנינים, דהנה ערכה של אבן שמשקלה שני "קאראט" הוא הרבה יותר מכפליים מאבן שמשקלה קאראט אחד, [א"ה כפי הידוע לי אבן יקרה במשקל קאראט אחד עולה בסביבות 14 אלף דאלער ואילו של שני קאראט עולה בסביבות 62 אלף דאלער ועיי' לקמן מש"כ בזה] וכן אבן שמשקלה ארבע קאראט ערכה הוא הרבה יותר מכפליים מאבן שמשקלה שני קארט [עולה היום כ2700 אלף דאלער] וגם בתורה נמצא מדה זו, דמי שיודע שני מסכתות ערכו וחשיבותו יותר מכפליים ממי שיודע רק מסכת אחת.

[הדברים מובאים בשמו של הגר"ש היימאן זצ"ל בסוף ספר גליון הש"ס מכתב יד ועיי"ש בשם רבי שמואל בירנבוים ז"ל]

עלינו לעמוד על דיוק המשל הזה - שהרי אחת מהסיבות שכמה שהאבן יותר גדולה היא יותר יקרה - ולא רק בכפלים אלא כשיעור שביחס הולך וגדל - הוא משום שכמה שהאבן יותר גדולה יש יותר סיכוי שהיא תשבר ותפגם בזמן הלטישה - וכמו כן יותר ככל שהאבן יותר גדולה יתכן יותר שיהי' בו כתם או נקודה שחורה. והסיכויים שיהיה כתם באבן גדולה אינו רק פי שנים מהקטן, ולכן אבן שלמה ונקיה כזה הרבה יותר נדיר. כן הוא בענין התורה - שלהיות בקי היטב לשמה במס' אחת

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

הוא נדיר, אבל להיות בקי בשני מסכתות אינו נדיר רק בכפל, אלא הרבה יותר מאד, ולכן הוא יקר מאד בעיני נותן התורה ית"ש, וכן לגבי ארבע מסכתות וכו'.

וילך רבי עקיבא

עובדות ולימודים מהליכותיו בקודש

על גודל התפשטות תורת רבנו בין כל הלומדים

הנה מצאנו בתורת רבנו זצ"ל תכונה ונקודה מיוחדת במינה - והיינו רבת ההיקף ורוב הפרסום שזכו כל דבריו להתפשט בין הלומדים בכל החוגים ובכל מושבות בני ישראל ובכל הזמנים. אין יום או מקום שלא יזכר שמו ותורתו כמה וכמה פעמים גם ביום אחד מהשנה. וכמדומני שלא נחטיא את המטרה אם נאמר שדבר דומה בכזה שיעור וריבוי לא זכה אליו אף אחד מרבותינו האחרונים האחרים ז"ל. ודבר זה מחייב דרישה וחקירה לעמוד על ענינו למען נדע מגבורותיו ונחקה דרכיו ואורחותיו - לכה"פ בערכנו.

אין ספק שחלק גדול מהגורם לתופעה הנזכרת, הוא תכונת הד"ת עצמם שיצאו מאת רבנו זצ"ל - שהם כל כך מתוקים וכ"כ מאירים את העיניים שטבעי שהדברים יהפכו לנחלת עולם של כל עולם התורה, ושיהגו בהם בערגה. ומי הוא זה שלא ישב באיזה שמחה וקלט אזנו שאחד מהיושבים לידו מדבר על איזה דבר ממשנת רבי עקיבא ומפסיק את שיחתו בכדי להאזין לדברים מתוקים מדבש ונופת. זהו ודאי נקודה אחת.

אבל חשבתי קצת על נקודה והרגשה נוספת - והיא ע"פ דברי הגאון הגדול רבי שאול קאצנעלבוויגען זצ"ל מווילנא בהסכמתו לסה"ק נפש החיים לרבנו מהרח"ו זצ"ל שכותב שם:

ובעסקו הגאון ז"ל [היינו רבנו רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל] בתורה לשמה. זכה שכל מחשבות לבו ותשוקתו היו לזכות את הרבים ומסר נפשו על זה. כן הצליח הי חפצו בידו שנתקיימו מזימותיו ויצאו לאור עולם. וע"ד בקשת, ר' אלכסנדר ב"ר צלותיה

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איג"ר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

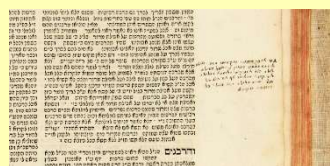
[ברכות י"ז א'] יהי רצון שתעמידנו בקרן אורה וכו' [היינו שנעסוק בתורה לשמה כעין בקשת רב ספרא הנז' שם לעיל מיני'. ובעין דרשת רמב"י במס' סוטה שם בפ' כי נר מצוה ותורה אור]. ובוזה אל ידוה לבנו - ע"ד מאמרם ז"ל ריש פרק כיצד מעברין [נ"ד א'] רבא רמי כתיב תאות לבו נתת לו וכתוב וארשת שפתיו וגו' זכה תאות לבו נתת לו. - ר"ל בעסק התורה לשמה שאז נקראת עץ חיים [כמאמרם ז"ל [יומא ע"ב ב] זכה נעשית לו סם חיים] מתמלאים חפציו. כמאמרם ז"ל [ברכות ל"ב ב] ע"פ 'תוחלת ממושכה מחלת לב'. - מאי תקנתיה יעסוק בתורה שנאמר ועץ חיים תאוה באה. ז"ש ר' אלכסנדר ר"א ואל ידוה לבנו". ומ"ש "ואל יחשכו עינינו

הסכמת הגר"ש לספר נפש החיים

נמצינו למדין שהעוסק בתורה לשמה ובמסירות נפש לזכות הרבים בתורת ד' תמימה זוכה לס"ד מיוחדת שמחשבותיו תתקיימה בפועל - וי"ל שזה אולי אחת מהסיבות של התופעה המיוחדת שהזכרנו בענין תורת רבנו זצ"ל שבהיות שלמד בדרגה גבוהה של לשמה ובכוונה לזכות הרבים - הרי נתקיימו מחשבותיו ביתר שאת.

ויכתוב רבי עקיבא

חקר ועיון בחיבוריו של רבנו ז"ל

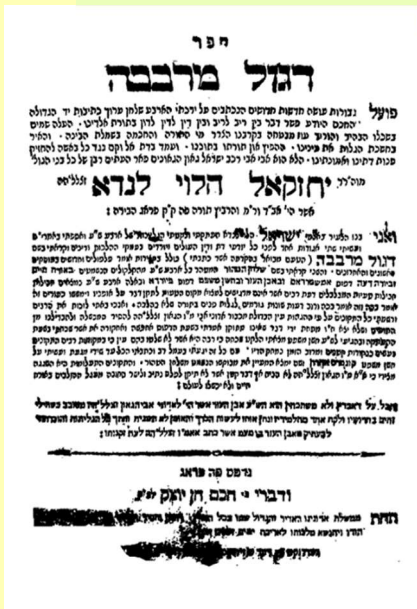

על צורת הדפסת הגהות רבנו זצ"ל בגליון השו"ע

רבנו כותב לבנו שעסק בהכנה לדפוס של הגהותיו לשו"ע -

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

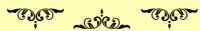
תדפיס אצל השו"ע החידושים שממני, ואיני יודע איך יוכשר ביותר ואם כפי הנ"ל או שיהי' כרך בפני עצמו כמו ס' דגול מרובה כו'.

הרי מבואר שרובנו לא הוי ברור ליה מה עדיף, האם להדפיסם ביחד עם השו"ע סמוך ונראה להדברים שעליהם הוא כותב, או דילמא בספר נפרד כדוגמת הדגול מרובה בדפוס ראשון [ראה כאן בגליון] שנדפס כספר בפני עצמו. והדבר קצת צריך ביאור דבשלמא להדפיסם גליון השו"ע הדבר מובן מאליו שעל דברי השו"ע והנו"כ הולכים דבריו זצ"ל, אבל מה הצד שיש להדפיסם דוקא נפרד.

ושאלתי לכמה חכמים, וקבלתי ע"ז ג' תשובות שכולם יתכן שהם אמיתיות - או

שפשוט מסיבה פרקטית שאם ידפיסם על השו"ע עצמו, כל מי ומי שיש לו כבר שו"ע מסתבר שלא יוציא הון רב לרכוש עוד מהדורה של השו"ע רק בכדי להרוויח את הגהותיו, ויסתפק בזה שיש לשכנוי ורעיו מהד' שו"ע הג' של רבנו זצ"ל, או שבתוך אוצר הספרים של בתי המדרשות יהיה שו"ע כזה. עוד אפשרות שאולי פיהד רבנו זצ"ל שאם יפיסם על הגליון יבואו לסמוך עליהם יתר על המידה ממה שהוא רצה, ומאימת ההוראה [עי' אהל עקיבא גליון ב' בשם חתנן] העדיף שיקבעו במקום נפרד. ועוד אפשרות - ע"פ מה שכתבנו לעיל שבהיות שמתי שד"ת שזורים זה לזה כפנינים על החוט הם ענקים ותכשיטים שיופּים מתעלה הרבה - לכן הלומד אם יהיה נקל לראות עוד הגהה ועוד הגהה כבר ירגיש את עוצמת מתיקות דברי תורתו של רבנו זצ"ל וגם יוכל לעמוד על דרכי לימודו ועוד. [ואין אני אומר שרובנו זצ"ל כיוון לזה אלא רק כוונתי שהוא כאילו דבר אמת מצד עצמנו גם בלי כוונת הכותב. ודו"ק]

אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

בהקשר לכתבי רבנו זצ"ל - שדברנו לעיל על תפוצתם הרבה מאד - מצאנו עוד דבר ונקודה חשובה בענין זה - שיש כאלה מבין הלומדים שממש הקדישו את חייהם להתעסק תדיר ומקודש בתורת רבנו זצ"ל ולבאר ולפלפל בדבריו במיוחד. ויצא מזה הרבה מאד ריבוי תורה ופלפול ורווחא שמעתתא מאד מאד.

ובדורות שקדמו יצאו כמה וכמה ספרים שמטרתם לבאר תורת רבנו זצ"ל במיוחד כמו המקדש דוד על השו"ת וכן כמה ספרים על גליוני המשניות. והרי ד"ת של רבנו זצ"ל ממש פריץ ורביץ בלי עצור אף לרגע מתחת כל השמים.

ובדור אחרון יש להזכיר בזה את הגר"ש איינשטיין ר"מ בישיבת פונוביז' לצעירים בבני ברק שהרבה תורה מרבנו ז"ל ממנו יצא והיה שקוע בתורתו יום וליל. ולהבדיל בח"ל בדורנו יש את הגאון רבי משה קרליבך שליט"א שהי' ר"מ בישיבת לייקווד דארץ הק' וחיבר ספרים מיוחדים על תורת רבנו זצ"ל בשם "פותח שערים" והגאון הנ"ל הינו שוכב בתרדמת כבר כמה שנים - שהקב"ה ישלח לו רפו"ש במהרה בין שאר חולי ב"י, ובתחילה כשנפל בתוך המצב הנורא הזה ניסו לגרום למוח שלו "להתעורר" על ידי שהזכירו לפניו את רבנו זצ"ל ותורתו - והייתי בחדר שלו בבי"ח הדסה, וכמדומני שמתי שהזכירו הדברים לפניו הדופק שלו עלה] ועליו שמעתי ממו"ר הגאון רבי יעקב סטפנסקי זצ"ל מישיבת פילאדלפיה בארה"ב שמכיון שלקח הרב משה הנ"ל לעצמו נחלת רבי עקיבא שפרה עליו מאד והינו יודע ש"ס ועוד הרבה ספרים מחמת זה. והרבה לדבר על החשיבות שבני תורה יקחו לעצמם אחד מרבותינו זצ"ל להיות להם למורה דרך וירבו לעסוק בתורתו שע"י זה יפרחו ויעשו פירות מרובים ומתוקים] ועוד יש את הספרים החשובים "האיר יוסף" של הגאון רב יוסף אריה לוראנץ שליט"א שעוסק לגמרי בתורת רבנו בהרבה סוגיות חמורות. ועוד בדורנו יש את הגאון הרב רבי שלמה אריאלי שליט"א שהוציא לאור הרבה מאד כרכים עבים של תורת רבנו זצ"ל ועוד ידו נטויה - ויש להזכיר בחביבות רב את הספר של הגאון רבי יעקב משה שליט"א שורקין שליט"א איתן מושבו בלייקווד שהוציא פירוש חשוב עם ביאורים - שני כרכים שמנים - על שו"ת של רבנו זצ"ל בשם "אחיזה בעקב" ועוד ועוד כהנה וכהנה, כל זה מראה בעליל על המיוחדיות בתורת רבנו וכמ"ש לעיל

~~~~~  
אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד



בגליון הקודם הבאנו במדור השני [בענין אמירת פרשת התמיד לפני תפלת מנחה] את פירושו המחודש של הרד"ק ז"ל שלע"ל לא יקריבו תמיד של בין הערבים. והערנו עליו בצורה ובלשון קצת חריפה. ואחד מהקוראים נתן לנו תוכחה מגולה שדברנו היו חוץ לשיטה, שאין מן הראוי להתבטאות בצורה כזו על אחד מרבותינו הראשונים ז"ל. וקבלנו תוכחה הגונה זו, ואנחנו חוזרים בנו מהלשון הנ"ל ותולים את אי ההבנה בדבריו בעצמנו במיעוט השגתנו. ואם כי גדולה היא מלחמתה של תורה ולפעמים רבותינו השתמשו בחרב חדה כשלחמו איש את רעהו בשער - והכל למען בירור דברי התורה - וכל מי שמקומו מחוץ לבית המדרש אין לו שום זכות ואפשרות ללחום את המושל ועדיף ליה השתיקה - שזהו רק נחלת הלויים הלנים בעמל התורה שמרוב איכפתיות שלהם מאמיתת דברי תורה ובירור סוגיותיה לפעמים משתמשים בנוסחאות חמות מאד, [ודברנו ע"ז במאמר על מלחמתה של תורה בקונט' שהו"ל בשם "אהל שמחה"] מכל מקום הדבר עומד בשיקול עדין, וצריך זהירות יתרה לקבוע את מידת המותר והאסור שגם במלחמה יש חוקים וגדרים עולם, ולדעתנו חרגנו מהיושר בזה, וד' הטוב יכפר בעד.

ולגוף הענין רמזנו בדברנו שאולי אין דברים אלה מדברי הרד"ק ז"ל, ואולי לא הוא כתבם, והחכם המוכיח הנ"ל נ"י הפנה את תשומת לבנו לדברי ג"ע החיד"א ז"ל בספר מדבר קדמות ערך ת' אות ד' בשם בעל הרוקח [האחרון] שלכן נקראת מס' תמיד בלשון יחיד ולא בלשון "תמידים", משום שיחסר תמיד של בין הערבים לעתיד לבוא [אבל יש ליישב דיוק זה בפשטות משום שכיון שכל התמידים דינם שוה לכן נקרא רק "תמיד" - שקרבן תמיד יש רק אחת [דין אחד] ומקריבים אותו פעמיים ביום [והרב אח"י בריס"ק נ"י מירושלם אמר בפשיטות שמקרא מלא דבר הכתוב, שנים ליום עולה תמיד' - הרי התורה כשדברה על שני התמידים השתמשה בלשון יחיד ושם המס' בתר לישנא דקרא נגרר].

אבל לכאורה יש להעיר הערה חזקה מאד על דברי הרד"ק ז"ל מנוסח תפלת המוספין שתקנוה אנשי כנסת הגדולה ברוה"ק בבקשה לחזרת העבודה "יה"ר כו' שתעלנו בשמחה כו' ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו וכו', ומנחתם ונסכיחם וכו' ושני תמידים כהלכתם" הרי לעת"ל יהיו שנים ולא רק אחד,

---

אהל עקיבא - דרושים וחיידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק' - גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

וזה לא כדברי הרד"ק ז"ל - אך המוכיח הנ"ל ענה שעל הרד"ק יש להליץ שהיה מבני ספרד, ובנוסח ספרד אינו כתוב "ושני תמידים כהלכתם" - ודפח"ח.

~~~~~  
אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק'
- גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

עמ' יא

קישורים חשובים

[להקיש לשלוח במייל קישור לכל מי שיתכן שהיה רוצה לקבל את הגליון](#)

או להעתיק ולשלוח

https://http://volozhinyeshiva.org/?page_id=7

[כאן תמצאו כל הגליונות הקודמים \[וגם עוד כמה דברים חשובים\]](#)

[הקורס "זה הקטן גדול יהיה" - שיש בכוחו להבטיח שבן שלך אף פעם לא יעזוב את הלימוד](#)

[כל התוכן שלנו באנגלית](#)

[אם רצונך לזכור כל מה שאתה לומד לאורך זמן אתה חייב את הערכה](#)

[כדי שנוכל להמשיך בעריכת הגליונות אלה אולי תוכל להקיש כאן ולהיות שותף פעיל - הכל מאובטח לגמרי](#)

[In order to keep these important emails coming maybe consider become an active partner. Click here. Everting is totally secure](#)

Our mailing address is:

Volozhin Yeshiva

Zevin 28, Jerusalem, E. Israel

025002558

~~~~~
אהל עקיבא - דרושים וחידושים, משא ומתן, עיון וחקירה בתורת רבי עקיבא איגר זצ"ל ובהליכותיו בק'
- גליון ח' - פרשת עקב תשמעון - תשפ"ד

עמ' יב